

Edukační proces v přípravné třídě pro děti se sociálním znevýhodněním, organizace a specifika výuky

Bc. Jan Neudert

Bc. Miloš Rozmánek

Bc. Tomáš Tóth

Kdo jsou žáci se sociálním znevýhodněním?

- podle RVP ZV (str. 110)
- **odlišné prostředí** (sociální, kulturní, jazykové)
- příslušníci **menšin, azylanti**
- možnosti a úspěšnost **integrace**
- příčiny neúspěšnosti integrace (rodina, kulturní vzorce, chování, jednání, styl života, pojetí výchovy dětí, vztah ke vzdělání,...)
- častější **ohrožení** těchto dětí **sociálně patologickými jevy**

Legislativa

Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (*§ 47 Přípravné třídy*)

- *zřizování*
- *počet žáků*
- *zařazování žáků*

Vyhláška 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky – *§7 Přípravné třídy*

- *počet žáků*
- *vyřazení žáka ze třídy*
- *obsah vzdělávání, časový rozsah vzdělávání*
- *zpráva o průběhu předškolní přípravy dítěte*

Co je to přípravná třída?

„Přípravná třída je určena především pro děti s odkladem školní docházky, dodatečným odkladem školní docházky, pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.“

- Hlavní cíl: systematická příprava dětí k bezproblémovému nástupu do 1. ročníku základní školy
- Na přípravě se podílí: speciální pedagog, asistent pedagoga, logoped, dětský psycholog. (spolupráce s PPP, SPC)
- počet žáků ve třídě: 7 (min.) – 15

- ❑ **vyučuje se podle RVP PV**, ale v návaznosti na RVP ZV (ŠVP dané školy)
- ❑ základem výuky **herní činnosti** – individuální edukativně stimulační činnosti
- ❑ **hodnocení**: doporučují se diplomy, pochvalné listy
- ❑ **nezapočítává se do povinné školní docházky**
- ❑ **přijetí dítěte** do přípravné třídy: předchází žádost rodičů o přijetí a doporučení psychologa
- ❑ dítě může být do přípravné třídy přijato kdykoliv v průběhu školního roku (v 5 letech)

Výchovný a vzdělávací obsah přípravné třídy

- vytváření kulturně sociálních a hygienických návyků
- rozumová výchova (rozdělená na oblast jazykovou a komunikativní, oblast matematických představ a oblast rozvoje poznání)
 - □ hudební výchova
 - □ výtvarná výchova
 - □ pracovní výchova
 - □ tělesná výchova.

Ukázka režimu dne v přípravné třídě

7 ⁰⁰ - 8 ⁰⁰	Hra a činnost podle volby dětí
8 ⁰⁰ - 8 ²⁰	Kalendář přírody, gymnastika mluvidel, komunikativní dovednosti, rozvíjení verbální paměti, ranní písnička - koordinace pohybu, logopedická cvičení
8 ²⁰ - 8 ⁴⁰	Činnost I.
8 ⁴⁰ - 9 ¹⁰	Hygiena - přesnídávka – relaxace
9 ¹⁰ - 9 ⁴⁵	Činnost II.
9 ⁴⁵ - 10 ⁰⁰	Hygiena - relaxace, hry
10 ⁰⁰ - 11 ³⁰	Četba na pokračování, dramatické činnosti, grafomotorická cvičení, průpravné a výtvarné činnosti, individuální činnosti, pobyt venku
11 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Hygiena – oběd
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Individuální práce s jednotlivými dětmi podle osobních plánů vypracovaných PPP - kompenzace řeči ve spolupráci s logopedem (pracovní listy, obrázkové pexesa, puzzle, domina)

karty,

Režim dne a jednotlivé činnosti mohou být pozměněny vzhledem k pracovnímu tempu, uspokojení a zájmu dětí

Vzdělávání příslušníků národnostních menšin na ZŠ (imigranti)

Vzdělávání příslušníků národnostních menšin na ZŠ může probíhat:

- a) soukromé školy pro cizince
- b) třídy v rámci standardně organizované školy
- c) integrace

Formální podmínky vzdělávání – doklady (pas, rodný list, vysvědčení, pobyt trvalý nebo přechodný,...), zdravotní pojištění, věk (pro vzděl. na ZŠ), přístup ke vzdělávání (většinou IVP), klasifikace.

Spolupráce s rodiči – problém (nízká jazyková výbava rodičů), často užití překladatele, kontakty na rodiče.

Organizace výuky – na škole funguje **koordinátor**, který by měl být s dětmi a v rodiči v kontaktu, stará se o „vše“ (v kontaktu s úřady, s občanskými sdruženími..., fce. „poradenství“, nejlépe by měl i učit). Třídní učitel funkce pod koordinátorem, učitelé.

Předmětová specifika u žáků z národnostních menšin, subjektivní hodnocení koordinátora ZŠ Chrlice – důraz kladen na **Český jazyk** (školní komunikace, časté doučování – využití hodinových dotací atd., komunikace v infinitivu – např. já běžet domov) **Matematika** (většinou žáci poměrně zdatní 1,2 roky dopředu)

Důraz hodně kladen na chování žáků (celkově větší problémy), většina IVP (pracovní listy – samostatná práce). Nepsaným pravidlem je, že když přijde žák z 6. třídy např. z Ukrajiny, tak se opět zařadí do šesté třídy, aby si zopakoval učivo a „aklimatizoval“ se na češtinu, snaha vyhnout se problému zvládnutí nového učiva i s jazykem.

V Brně 2007 - 13 616 cizinců legálně (velké množství ilegálně):

Slovensko 6 629 – nemluvit na ně před třídou slovensky

Ukrajina 4 088 – často dobře vzdělaní a dbající na úpravu

Bulharsko 488

Rumunsko 415

Polsko 334

Moldavsko 167 – nemají ve zvyku poslouchat ženy, ženy nechodí před a vedle muže = problém učitel žena, Ramadán – 14 dní nic nedělají včetně školy, mělo by se to respektovat.

Indie 124

Velká Británie 97

Francie 87

Zásady práce s žáky národnostních menšin:

Infinitivu 1 pád + jednotné číslo, **nekřičet**, **respektovat individualitu osobnosti a kulturu**, **netrápit se z nulové interakce** (nespolupráce, často minimální pokroky žáků), **přesné vyjadřování**, **zásada rovnosti** (všichni ve třídě rovni, stejný „metr“), **zásada zachování dobrých návyků** (pozdrav, včasný příchod, atd.), **zásada české komunikace**, **zásada vzájemné pomoci** (dítě stejné národnosti umístit ve stejné třídě, neposadit vedle sebe a využívat jejich vzájemné pomoci)

Mýty a legendy 😊

Vietnamské děti jsou snaživé a cílevědomé.

Ukrajinské děti nic neví a rodiče pracují ve stavebnictví.

Děti z republik bývalé Jugoslávie jsou živější a méně zvladatelné.

Děti z arabských států mají talent na obchod.

Děti z arabských států dříve dospívají.

Instituce:

www.soze.cz (sdružení občanů zabývajících se emigranty)

Asociace uprchlíků ČR

Centrum pro integraci cizinců

Centrum pro otázky migrace

Organizace pro pomoc uprchlíkům

Poradna pro integraci

Poradna pro uprchlíky

Liga lidských práv

Cizinecká policie

Použité zdroje:

- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
- Školský zákon 561/2004 Sb.
- Vyhláška 48/2005 Sb. O základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- www.vuppraha.cz
- Zápisky z přednášky Pedagogiky – Jak se žije v multikulturní třídě.